

بررسی نقش عوامل کالبدی در ایجاد فضاهای بی دفاع شهری در بافت های فرسوده به روش CPTED (نمونه موردی محله ساغریسان رشت)

نازنین مدرس احمدی^{۱*}، نسیم شارق^۲، الهام دانشمندی^۳

۱- کارشناسی ارشد معماری پایدار دانشگاه علم و صنعت nazanin_modares@yahoo.com
۲- کارشناسی ارشد معماری انرژی هنرهای زیبا-دانشگاه تهران nasimshareq@yahoo.com
۳- کارشناسی ارشد معماری- معماری دانشگاه یزد elham_daneshmandi@yahoo.com

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی عوامل کالبدی تاثیرگذار بر میزان جرم خیزی محیط شهری و نقش آنها در ایجاد فضاهای بی دفاع شهری است. پژوهش دارای دو بخش مطالعات میدانی و کتابخانه ای بوده و با روش پیمایشی توصیفی با مقایسه ای تطبیقی با تکیه بر روش طراحی کالبدی در جهت ایجاد فضای قابل دفاع (CPTED) که اسکار نیومن آن را در سال ۱۹۷۲ مطرح نمود، در پی ارائه راهکارهای طراحی کالبدی در بافت مورد مطالعه است. پژوهش میدانی شامل برداشت بافتی ارگانیک در محله ساغریسان رشت و پرسش از ساکنین به روش مصاحبه عمیق است. نتایج ارائه شده ابتدا به ارزیابی معضلات و ریشه یابی عوامل کالبدی آنها پرداخته و در نهایت پیشنهاد عملی طراحی کالبد در راستای کاهش جرم پذیری بافت ارائه می شود.

واژه های کلیدی: فضاهای بی دفاع، طراحی کالبدی، بافت فرسوده، ساغریسان.

۱- مقدمه

نیاز به امنیت از نیازهای اولیه و اساسی انسان است به طوری که از دست رفتن امنیت به طور عملی و یا حتی از دست رفتن احساس امنیت می تواند کیفیت زیستی افراد را به شدت تهدید کند. در یک محیط شهری کاهش احساس امنیت در افراد می تواند موجب کاهش حضور و مشارکت در عرصه های اجتماعی و در نتیجه کاهش پویایی و کارایی محیط شود. کاهش پویایی به نوبه خود می تواند عاملی در جهت افزایش جرم پذیری محیط شهری باشد. به این ترتیب مطلوبیت و کیفیت زیستی تا حد زیادی متاثر از میزان امنیت محیط است.

جرم یکی از بزرگترین مشکلات در شهرها در سراسر جهان است. این موضوع منجرافزایش احساس ترس از جرم در میان ساکنین می شود. احساس می کنند به طور دایم در مواجهه با این خطر هستند. ترس از جرم، خود مشکلات دیگر به دنبال دارد و یک اختلال بزرگ برای ساکنین در نواحی شهری شده است. برای جلوگیری از جرم روش های متعددی وجود دارد، از جمله سیستم قانونی یا اجرای سیستم پلیس (The legal system)، روش های اجتماعی (The Social approach) و روش های محیطی کالبدی (The Physical environmental approach). هر کدام از این روش ها قواعد متفاوتی در تغییر الگوی رفتاری افرادی که مرتکب جرم می شوند دارند [1].

سوری بر روی مطالعه بر روی دو رویکرد اصلی پیشگیری از جرم، از طریق رویکرد اجتماعی و رویکرد محیطی کالبدی به این نتیجه می رسد که